

31.8.2020

KUNTIEN HARKINNANVARAISEN VALTIONOSUUDEN KOROTUKSEN HAKEMINEN VUONNA 2020**KUNTA:****YHTEYSHENKILÖ (NIMI, SÄHKÖPOSTI JA PUHELINNUMERO):**Taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva jaana.kuuva@kuopio.fi 0447182788**HAETTAVA SUMMA, €: 3.000.000 euroa****JOS ON SAATU HARKINNANVARAISTA KOROTUSTA VUONNA 2019, NIIN SEN KÄYTÖTARKOITUS OLI: ei ole saatu****HAKEMUS:**

- 1. KUNNAN YKSILÖIDYT TALOUSVAIKEUDET, JOIHIN HAETAAN HARKINNANVARAISTA VALTIONOSUUDEN KOROTUSTA SEKÄ PERUSTELUT, JOTKA OSOITTAVAT EM. VAIKEUDET POIKKEUKSELLISIKSI TAI TILAPÄISIKSI. LISÄKSI YKSILÖITYNÄ TALOUSVAIKUTUSTEN AJANKOHTA JA EUROMÄÄRÄINEN VAIKUTUS KUNNAN TALOUTEEN. KORONAKRIISIN AIHEUTTAMAT KUSTANNUKSET JA TULONMENETYKSET ERITELTYINÄ KOHDASSA A:**

A: KORONAKRIISI**Koronakriisin aiheuttamat kustannukset**

Koronaepidemia on lisännyt merkittävästi työmarkkinatukimaksuja ja niiden arvioidaan ylittyvän 2 miljoonalla eurolla talousarvioon nähden. Arvioidusta ylityksestä saadaan katettua 1,5 miljoonaa työllisyyspalvelujen muusta toiminnasta, koska ostopalvelut, avustukset, kesätyöllistämisen ja hankkeet eivät toteudu koronaepidemian vuoksi suunnitellusti. Nettovaikutus on siten 0,5 miljoonaa euroa.

Vanhus- ja vammaispalveluissa sekä kotihoidossa koronatilanteeseen liittyviä henkilöstökuluja syntyi 0,73 miljoonaa euroa sekä siivous-, suojaruste- ja hoitotarvikekustannuksia 1,23 miljoonaa euroa. Koronatilanteesta johtuvia lisäkustannuksia on tällä hetkellä yhteensä n. 2,1 miljoonaa euroa.

Terveysthuollon koronasta aiheutuvia kustannuslisäyksiä ovat olleet pandemiaosaston järjestäminen 0,2 miljoonaa euroa, suojavaruste- ja hoitotarvikekustannukset 0,15 miljoonaa euroa ja koronatestien laboratoriokustannukset 2,2 miljoonaa euroa.

Pelastustoimen kustannukset ovat kasvaneet 0,2 miljoonalla eurolla. Pelastustoimessa tehostettu valmius oli voimassa 3,5 kuukauden ajan.

Koronakriisin aiheuttamat tulonmenetykset

Koronapandemian vuoksi joukkoliikenteen käyttöasteen alenema keväällä oli maaseutuliikenteessä noin 92 % ja paikallisliikenteessä yli 70 %. Maalis-heinäkuun ajalta lipputulomenetyksiä oli 1,7 miljoonaa euroa. Tällä hetkellä matkustajamäärät ovat noin 20% edellisvuoden tasoa pienemmät.

Kirjaston, museon, liikuntapaikkojen, kansalaistoiminnan, kansalaisopiston, teatterin ja musiikkikeskuksen tulonmenetykset olivat yhteensä 2,2 miljoonaa euroa, mihin on jo sisällytetty kaupungin saama valtionavustus (430.000) palveluiden saatavuuden turvaamiseksi. Toiminnot suljettiin valtioneuvoston poikkeusoloja koskevalla päätöksellä. 4.5.2020 päätöksen mukaisesti osa em. toiminnoista on avattu asteittain noudattaen asiakkaiden turvallisuuteen perustuvia toimenpiteitä. Toimintojen sulkemisen aikana menoja pystyttiin vähentämään palkanmaksun keskeytyksillä ja lomautuksilla, joten tulonmenetyksistä on mahdollista kattaa 1,6 miljoonaa euroa. Nettovaikutus tulonmenetyksistä näissä toiminnoissa on yhteensä 0,6 M€.

Varhaiskasvatuksen ja iltapäivätoiminnan maksutulot sekä koulujen iltakäytön vuokratulot vähenivät 0,8 miljoonaa euroa.

Terveysthuollon asiakasmaksutuloja jää saamatta 1,3 miljoonaa euroa lääkärin/hoitajan vastaanotoilta ja suun terveysthuollosta.

Kaupungin saamat vuokratulot liikekiinteistöistä ovat pienentyneet 0,2 miljoonaa euroa.

Yhteensä koronan aiheuttamat tulonmenetykset ja kustannuslisäykset kaupungin omassa toiminnassa ovat olleet nettovaikutuksiltaan (joissa jo saadut valtionavustukset on huomioitu) noin 9,6 miljoonaa euroa. Käytettävissä ei ole ajantasaista arviota Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntalaskutuksesta.

B: KAUPUNGIN TALOUDEN TILA KOKONAISUUTENA

Kuopion kaupungin tilinpäätös vuodelta 2019 muodostui 54,9 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Kyse oli kuitenkin Kuopion Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämisestä, josta kirjautui kertaluonteinen kirjanpidollinen myyntivoitto. Ilman myyntivoittoerää kaupungin tulos oli ennätysellisen huono, -38 miljoonaa euroa.

Toimintamenot kasvoivat miltei 5 % ja vuosikate heikentyi 16,5 miljoonaan euroon, joka kattaa ainoastaan 30 % poistoista. Verorahoitukseen syntyi tilityksiin liittyvien ongelmien vuoksi noin 7 miljoonan euron vaje, vaikka kehitys sinällään olikin myönteistä, vuoden 2018 poikkeuksellisen alhaisen lähtötason vuoksi.

Kaupungin bruttoinvestoinnit vuonna 2019 olivat yhteensä 89,7 miljoonaa, kun vesiliikelaitoksen omistusjärjestelyjä ei oteta huomioon. Investointien tulorahoitus jäi 14 prosenttiin eli vuosikatteen tuoma tulorahoitus riitti vain kymmenesosaan investoinneista. Lainamäärä kasvoi 53,3 miljoonalla eurolla eli 429 euroa/asukas, 396,3 miljoonaan euroon.

Tämänhetkisen arvion mukaan vuoden 2020 verotulot jäävät noin 18 miljoonaa euroa talousarvioon merkittävä alemmaksi. Tilanne heijastuu suunnitelmavuosiin ja vuoden 2021 talousarviovalmistelu on tehtävä täysin muuttunein tiedoin. Kaupungin taloudessa oleva merkittävä rakenteellinen alijäämä (1,5 – 2,0 veroprosentin suuruinen) syvenee entisestään. Talouden sopeuttaminen tulisi tehdä kuntalaisten kannalta keskeisistä ja talouden kannalta olennaisista toiminnoista, kuten opetuksesta, varhaiskasvatuksesta, hoivapalveluista, terveydenhuollosta ja erikoissairaanhoidosta.

C: SAIRAANHOITOPPIIRIN ALIJÄÄMIEN KATTAMINEN

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymällä oli vuoden 2019 lopussa kattamatonta alijäämää 16,0 miljoonaa euroa. Perussopimuksen mukaisesti Kuopion kaupungin osuus sairaanhoitopiirin alijäämistä on n. 56 %. Alijäämät on katettava vuoden 2020 loppuun mennessä, jonka vuoksi kuntayhtymän valtuusto on päättänyt jäsenkuntiin kohdistuvasta lisäkannosta kesäkuussa 2020. Kuopion kaupunki varautui jo vuoden 2019 tilinpäätöksessä 3,7 miljoonan euron osuuteen, mutta katettavaa jää edelleen tälle vuodelle tulosvaikutteisesti 5,2 miljoonaa euroa.

Lisäksi tulevat koronakriisin aiheuttamat vaikutukset. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri arvioi, että kuluvan vuoden alijäämä tulee olemaan noin 30 miljoonaa euroa. Tämä sisältää arvion valtion suorasta tuesta pandemian kustannuksiin. Toimenpiteiden määrä ei ole normalisoitunut kapasiteetin vapautumisesta huolimatta eli asiakkaiden käyttäytyminen syventää osaltaan alijäämäistä taloutta. Riippuu lausunnolla olevasta ehdotuksesta kuntien ja kuntayhtymien alijäämän kattamisvelvollisuuden väliaikaiseksi muuttamiseksi, miten tämä käsitellään kuntien vuoden 2020 tilinpäätöksissä.

D: TILINPÄÄTÖSENNUSTE VUODELLE 2020

Kaupungin alkuperäinen talousarvio vuodelle 2020 oli 13,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Heinäkuun toteumatilanteen pohjalta tehdyssä talousennusteessa alijäämää on noin 1,9 miljoonaa suurempi. Tähän ennusteeseen sisältyvät arviot pandemian vaikutuksesta loppuvuoteen mm. joukkoliikenteessä. Lisäksi loppuvuodelle on olemassa merkittävä riski sairaanhoitopiirin talouden heikkenemisestä sekä henkilöstön sijaistarpeen kasvusta, koska koronaepäilyjen vuoksi sairauspoissaolot todennäköisesti lisääntyvät. Riskien toteutuminen kasvattaa alijäämää edelleen.

2. KUNNAN OMAT TOIMENPITEET POIKKEUKSELLISEN TAI TILAPÄISEN TALOUDELLISEN TILAN KORJAAMISEKSI (ESIM.: VEROPROSENTTI, TAKSAT, LAINOITUS TAI MENOSÄÄSTÖT):

A) JO TOTEUTETUT TOIMENPITEET:

Kuopion kaupunki korotti kunnallisveroprosenttia 0,25 %-yksiköllä vuodelle 2020 sekä samoin 0,25 %-yksiköllä muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosenttia.

Kaupunginhallitus päätti 16.9.2019 käynnistää tuotannollisin ja taloudellisin perustein työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain 4 §:n 1-4 kohtien mukaiset neuvottelut henkilöstön edustajien kanssa talouden tasapainottamiseen tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi vuosina 2020 ja 2021 Kuopion kaupungissa, taseyksiköissä ja liikelaitoksissa. Neuvotteluilla tavoiteltiin kokonaisuudessaan vuosien 2020 ja 2021 aikana yhteensä 10 miljoonan euron pysyviä säästöjä, joista 4 miljoonaa euroa kohdistuisi vuodelle 2020 ja 6 miljoonaa euroa vuodelle 2021. Henkilöstömenojen osuus säästötavoitteesta on arviolta n. 8,8 miljoonaa euroa vuosien 2020-2021 aikana. Neuvottelujen lopputuloksena kaupunginvaltuusto päätti 8.6.2020 kohdennetut henkilöstömenojen vähennykset palvelualueiden, liikelaitosten ja taseyksiköiden talousarvioon vuodelle 2020. Pysyvien henkilöstövähennysten vaikutus on noin 80 henkilötyövuotta. Tosiasiassa kaupungin organisaatio on toiminut jo koko vuoden neuvottelutuloksen mukaisesti, mutta teknisesti talousarviomuutoksen päättäminen viivästyi koronakriisin vuoksi. Kuluvan vuoden toisen osavuositarkastuksen tietojen perusteella henkilöstömenojen säästötavoite ollaan saavuttamassa.

B) TULOSSA OLEVAT JA PÄÄTETYT TOIMENPITEET:

Kaupunki jatkaa henkilöstömenojen vähentämistä yhteistoimintaneuvottelujen tuloksen mukaisesti vuonna 2021.

Taloussuunnitelmassa vuosille 2021-2023 merkittävä investointiohjelmaa tarkastellaan uudelleen.

Kaupungin talouden tasapainotusta aina seuraavalle valtuustokaudelle, vuoteen 2025, suunnittelee kaupungin keskeisistä päättäjistä koottu työryhmä. Työryhmän tavoitteena on valmista valtuustososopimus ja toimenpide-esitykset rakenteellisen alijäämän korjaamiseksi.

Kuopiossa 31.8.2020

Jarmo Pirhonen, kaupunginjohtaja